

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма
«Німецька мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація
«035.043 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – німецька»

Галузь знань
03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Художній переклад
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Викладач (-і)	Ткачівська Марія Романівна
Контактний телефон викладача	(0342)596141
E-mail викладача	maria.tkachivska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекційні, семінарські заняття
Обсяг дисципліни	90 годин (3 кредити ЄКТС)
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	середа 13.50
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Художній переклад» передбачає засвоєння видів і типів перекладу. Студенти мають можливість розрізнити жанрово-стилістичні особливості (ознаки) різних типів тексту. На завершальному етапі вивчення основної іноземної студенти оволодіють здатністю аналізувати не тільки переклад тексту художнього твору, але й особистість автора, суспільно-історичну ситуацію, літературний напрямок. Курс спрямовано також на розвиток здатності студентів самостійно набувати і удосконалювати знання та вміння шляхом пошуку, читання і аналізу текстів. У процесі здійснення перекладу важливо попередити помилки, що виникають через схожі, хоча насправді відмінні явища в межах кожного аспекту іноземної та рідної мов. Вивчення курсу «Художній переклад» покликане запобігти інтерференції української мови на іноземну та навпаки.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p><u>Метою</u> вивчення курсу є забезпечення студентів знаннями з теорії художнього перекладу, фахової термінології та практичними навичками для аналізу перекладів художніх творів і подальшого самостійного здійснення перекладів окремих уривків художніх та поетичних текстів. Метою курсу передбачено розкрити загальні питання теорії перекладу; ознайомити студентів з основними моделями та закономірностями процесу перекладу; забезпечити глибоке засвоєння видів і типів перекладу та їх використання для правильного (адекватного) відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу; навчити студентів розрізнити жанрово-стилістичні особливості (ознаки) різних типів тексту; навчити студентів розрізнити і використовувати різні види трансформацій; розглянути специфіку перекладу окремих розрядів лексики та сполучуваність слів у процесі перекладу; ознайомити студентів з поглядами найвидатніших перекладознавців на поняття і термін "переклад"; загострити увагу студентів на термінологічній ущербності термінів "адекватний переклад", "еквівалентний переклад" та ін.; показати багатство виражальних засобів української мови; ознайомити студентів із труднощами перекладу безеквівалентної лексики, сленгу, жаргону, молодіжної лексики; розглянути способи перекладу фразеологічних одиниць; розвинути у студентів навички вибору перекладацького інструментарію для відтворення лексичних та фразеологічних одиниць при перекладі.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p><u>Загальні компетентності</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність бути критичним і самокритичним. • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. • Здатність спілкуватися німецькою мовою. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. • Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. • Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. • Здатність проведення досліджень на належному рівні. • Здатність генерувати нові ідеї (креативність). • Усвідомлення принципів академічної доброчесності. 	

Фахові компетентності

- здатність розрізняти жанрово-стилістичні особливості (ознаки) різних типів тексту;
- здатність використання різних типів і видів перекладу для правильного (адекватного) відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу;
- здатність розрізняти і використовувати різні види перекладацьких трансформацій;
- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень;
- здатність вибрати перекладацький інструментарій для відтворення лексичних та фразеологічних одиниць при перекладі, критично осмислювати запропоновані завдання.

5. Програмні результати навчання

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Організувати процес свого навчання й самоосвіти.
- Самостійно аналізувати наукову інформацію про граматичні дослідження з метою підвищення лінгвістичної ерудиції.
- Використовувати набуті теоретичні знання з художнього перекладу при здійсненні художніх перекладів.
- Здійснювати порівняльний текст оригіналу і тексту перекладу;
- Розуміти лексичні і граматичні явища та підходи до їхнього аналізу при здійсненні лексичних та граматичних трансформацій у перекладі.
- Аналізувати лексичні одиниці з точки зору їх семантичної структури, словотвірного потенціалу, зміни значення слова, сполучуваності, фразеологічних одиниць української та іноземної мови; розмежовувати випадки омонімії і полісемії, а також типи контекстів, необхідних для аналізу та зняття багатозначності.
- Використовувати отримані знання з лексикології для аналізу явищ лексикології сучасної німецької та української мов (багатозначності слова, омонімії, синонімії та ін.); здійснювати зіставлення мовних явищ лексичного рівня варіантів німецької та української мов і ширше – лексичних систем німецької і рідної мов; аналізувати словотвірні процеси та семантичні особливості лексичних одиниць в обох мовах; реферувати наукову літературу з дисципліни.
- Розрізняти й аналізувати частини мови, визначати їх граматичне значення та здійснювати морфологічний аналіз слова, синтаксичний аналіз словосполучення та речення мови оригіналу, співставляючи їх із мовою перекладу.
- Розрізняти й аналізувати синтаксичні одиниці: словосполучення, речення, текст, проблеми їх класифікації, семантики, прагматики тощо, співставляючи їх в мові оригіналу і в мові перекладу.
- Дотримуватися правил академічної доброчесності.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття		Загальна кількість годин			
Лекційні заняття		12			
Семінарські заняття		18			
самостійна робота		60			
Ознаки навчальної дисципліни					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
3	035 Філологія	2	В		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема	Форма заняття	Літера- тура	Завдання, год	Вага оцін ки	Термін виконання

Тема №1 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ 1. Статус художнього перекладу в перекладознавстві. 2. Труднощі перекладу художніх текстів. 3. Проблема адекватності та еквівалентності перекладу. 4. Моделі перекладу. Способи та прийоми перекладу художніх творів.	2	4	5
Тема №2 Творча особистість перекладача як суб'єкта міжкультурного посередництва. 1. Індивідуальний стиль перекладача й особа автора. 1. Сучасні українські перекладачі та їх переклади. 2. Сучасні зарубіжні перекладачі (С.Штьор, А.Вольдан, К.Дате, К.Бруннер, А.Кратохвіль та ін.).	2	4	10
Тема №3 Автор перекладу – це співтворець тексту? 1. Тактики вірності перекладу та прерогативи кожного перекладача. 2. Кретивний переклад і трансляторні пастки. 3. Проблема неперекладності і що з нею робити? 4. Шкала якості перекладу.	2	4	5
Тема №4. Особливості відтворення українських фразеологізмів німецькою мовою на основі їх походження. 1. Вплив символіки конотативних значень фразеологізмів на вмотивованість їх значень. 2. Співвідношення вмотивованості ФО української і німецької мов. 3. Відтворення ФО з компонентом-зоонімом. 4. Відтворення ФО з компонентом-соматизмом з точки зору їх етимології. 5. Вплив національно-культурної специфіки на значення фразеологізмів.	4	2	5
Тема №5. Особливості перекладу реалій. 1. Реалія і переклад. Відомі лінгвісти про переклад реалій. 2. Національно-культурна специфіка реалій. 3. Побутові реалії, етнографічні і міфологічні реалії, реалії світу природи, реалії державно-адміністративного укладу та суспільного життя, ономастичні реалії, асоціативні реалії у текстах українських письменників і їх відтворення німецькою мовою. 4. Специфіка реалій у перекладах творів німецьких письменників. 5. Реалія та фольклор і їх переклад.	2	2	5
Тема №6. Переклад поезії 1. Особливості перекладу поезії. 2. Труднощі перекладу поезії. 3. Відтворення малюнків, образів, алюзій у віршах. 4. Римований вірш та верлібр і їхній переклад.	2	2	10
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання навчальної дисципліни відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Допуск до заліку становить максимум 50 балів, бал за складання заліку (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Передбачено одну письмову підсумкову роботу (переклад художнього тексту - максимум 10 балів) та дві поточних (переклад поетичного та уривок художнього тексту – максимум по 5 балів кожна).
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 30 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 1.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків на заняття без поважної причини, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. При виставленні допуску до заліку (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали письмових робіт.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Форма здачі – усна і письмова. Здобувачеві пропонується письмовий переклад уривку художнього тексту та аналіз перекладу уривку тексту художньої літератури. Максимальна кількість балів за залік – 50 балів (по 25 балів за кожен вид роботи). Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.

7. Політика курсу

Студент повинен добросовісно готуватися до всіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Письмові роботи:

Програмою курсу передбачена 1 письмова підсумкова робота (переклад уривку з художньої літератури) із максимальною оцінкою 10 балів.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування. Порухення академічної доброчесності студентами регламентується Кодексом честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Відвідування занять

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізньєнь на заняття. Ураховуються результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних

8. Рекомендована література

Базова

1. Гамзюк М. В. Емотивність фразеологічної системи німецької мови (досвід дослідження в синхронії та діахронії): автореф. дис. ... доктора філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2001. 31 с.
2. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія та практика перекладу (німецька мова) : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця : Нова книга, 2006. 592 с.
3. Іваницька М. Л. Мовна особистість перекладача як чинник впливу на продукт перекладу (на матеріалі роману Б. Леберта «Крейзі»). *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2012. Вип. 21. С. 147–159.
4. Іваницька М. Л. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах : монографія. Чернівці: Книги. ХХІ, 2015. 607 с. Коваленко А. Я. Науково-технічний переклад: Навчальний посібник.– Тернопіль: Вид-во Карп'юка, 2001.– 284 с.
5. Коломієць Л. В. Перекладознавчі семінари: методологічно-стильові орієнтири в українському поетичному перекладі від кінця ХІХ до початку ХХІ століття (на матеріалі перекладів англослов'янської поезії та поетичної драми): навчальний посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 495 с.
6. Коломієць Л. Український художній переклад та перекладачі 1920-30-х років. Вінниця : Нова Книга, 2015. 360 с.
7. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: Навч. посібник для студентів. — Київ: Юніверс, 2003. — 280 с.
8. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад).– Вінниця: Нова Книга, 2003.– 448с.
9. Мізін К. І. Методологічні проблеми відтворення «чужокультурної» інформації в мовних знаках: симбіоз зіставної лінгвокультурології та перекладознавства. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. Випуск 10. С. 294–300.
10. Мізін К. І. Уникнення перекладацьких помилок при відтворенні англійською мовою назв «чужих» емоцій: корпуснобазована методика. *Лінгвістичні студії*. 2021. Вип. 41. С. 341–352.
11. Ребрій О. В. «Образ перекладача» vs «образ автора»: взаємодія чи протидія? *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. 2011. Вип. 56. С. 170–174.
12. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.
13. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 116 с.
14. Albrecht J. Grundlage der Übersetzungsforschung. Übersetzung der Linguistik. Tübingen:

Gunter Narr Verlag, 2005. 313 S.

20. Albrecht J. Literarische Übersetzung. Geschichte. Theorie. Kulturelle Wirkung. Darmstadt : Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2009. 363 S.
21. Kade O. Zufall und Gesetzmäßigkeit in der Übersetzung. Leipzig : Enzyklopädie, 1968. 128 S.
22. Kolb W. Sprachvarietäten (Dialekt/Sozionaekt). *Handbuch Translation*. Snell-Hornby, Mary u.a. (Hrsg.), Tübingen : Stauffenburg Verlag Brigitte Narr, 1998. S. 278–280.
23. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. 2. Auflage. Wiebelsheim : Quelle & Meyer, 1983. 291 S.
24. Koller, Werner). Probleme der Übersetzung von Phrasemen. In: Burger, H. / Dobrovolskij, D. / Kühn, P. / Norrick, N. (Hg.): *Phraseologie. Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung*. Bd. 1. Berlin, 2007. S. 605–613.

Додаткова

25. Бурда О. В. Міфологеми та ідеологеми як специфічні й етно-соціально забарвлені терміносистеми / О.В.Бурда //Проблеми української термінології.– 2002.– №453. – С. 171–174.
26. Іваницька М. Л. Молодіжний сленг в оригіналі та в перекладі: вплив особистості перекладача на адекватність відтворення. *Германістика у XXI столітті: когнітивна, соціо- та прагмалінгвістика* : тези доповідей II Всеукраїнської наукової конференції германістів з міжнародною участю. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. С. 46–48.
27. Лановик З. Художній переклад як проблема компаративістики // Літературознавча компаративістика. — Тернопіль, 2002. — С. 256–271.
28. Лановик М. Перекладознавчі проблеми компаративістики крізь призму літературознавчих теорій // Літературознавча компаративістика. — Тернопіль, 2002. — С. 272–309.

Методичне забезпечення

1. М.Р. Ткачівська. [Інтертекстуальність та цитати доби тоталітарного режиму німецькомовних перекладах творів Ю. Андруховича](#)
2. М.Р. Ткачівська. [Цитати доби української незалежності в німецькомовних перекладах творів Ю. Андруховича](#). - Вісник Луганського національного університету.
3. М.Р. Ткачівська. Поетичні вкраплення та їх переклад (на прикладі української та німецької мов) Наукові записки Національного університету «Острозька академія»Серія «Філологічна». Випуск 54. С.300-303.
4. Ткачівська М. Вставні слова і мовне табу (про ще одну проблему ли- хослів'я) / М. Ткачівська // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград:РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – Вип. 126. – 606 с. – С. 266-270.
5. Ткачівська М. Мова гніву або вербальне опоганення / М. Ткачівська; гол. ред. Н. В. Іваницька // Наукові записки Вінницького держав- ного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологічна (мовознавство): збірник науковихпраць. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – Вип. 19. – 474 с. – С. 263-268.
6. Ткачівська М. Р. Мовні «заплави» або лихослів'я (перчений хліб перекладача) / М. Ткачівська // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.Філологічні науки. – № 3 (286) лютий 2014. – 184 с. – С. 50-57.

